

ТЕХНОЛОГІЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ, КОНТРОЛЮ ТА
АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «1С: ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ»

Волинець В.І. - к.т.н., доцент

Вінницький інститут економіки

Одним з шляхів удосконалення фінансового планування, контролю та аналізу є використання автоматизованих інформаційних систем, застосування яких дозволяє підвищити якість, оперативність, точність й об'єктивність вихідної інформації та надати її у зручному для прийняття ефективних управлінських рішень вигляді.

Проблемам автоматизованих інформаційних систем присвячено праці відомих вітчизняних вчених, таких як Бутинець Ф.Ф., Височан О.С., Гушко С.В. та інших, в яких розглядаються як теоретичні питання побудови та функціонування автоматизованих аналітичних інформаційних систем, так і питання їх практичного застосування [1-5].

Серед автоматизованих інформаційних систем фінансового планування, контролю та аналізу можна виділити інформаційні системи фірми «1С», до складу яких входить система «Фінансове планування» [4], яка забезпечує широкі можливості фінансового планування, контролю та аналізу. Однак, інформація щодо цієї системи зводиться до опису можливостей та засобів системи, а відсутність опису технології фінансового планування, контролю та аналізу ускладнює розуміння принципів її функціонування та застосування.

Метою роботи є розробка та опис технології фінансового планування, контролю та аналізу в умовах застосування автоматизованої інформаційної системи «1С: Фінансове планування».

Технологія фінансового планування, контролю та аналізу в умовах застосування автоматизованої інформаційної системи «ІС: Фінансове планування» включає такі етапи:

1. Визначення структури довідників інформаційної системи, до яких належать такі довідники: «Фінансові показники», «Статті оборотів», «Зв'язок статей оборотів», «Бюджети», «Валюти», «Варіанти бюджетів», «Підрозділи», «Проекти».

2. Введення планових значень фінансових показників на початок циклу планування в розрізі структури довідника «Фінансові показники» за допомогою документа «Введення значень показників».

3. Введення планових значень оборотів по статтях фінансово-господарських операцій в розрізі структури довідника «Статті оборотів» за допомогою документів «План по підрозділу» або «План по проекту».

4. Контроль підсумків циклу планування в режимі «Планування» документів «План по підрозділу», «План по проекту» або за допомогою звітів «Значення показників», «Обороти по статтях», «Обороти по підрозділах», «Обороти по проектах».

5. Введення фактичних значень фінансових показників на початок циклу планування в розрізі структури довідника «Фінансові показники» за допомогою документа «Введення значень показників».

6. Введення фактичних значень оборотів по статтях фінансово-господарських операцій в розрізі структури довідника «Статті оборотів» за допомогою документа «Облік фактичних даних».

7. Проведення план-фактного аналізу виконання фінансового плану за допомогою звітів «Порівняння значень показників», «Порівняння оборотів по статтях», «Порівняння оборотів по періодах», «Порівняння оборотів по підрозділах» й «Порівняння оборотів по проектах» та проведення фінансового й статистичного аналізу.

Довідник «Фінансові показники» описує структуру активів та

пасивів підприємства, залишки по яких будуть контролюватися при плануванні й аналізі даних. Для фінансового аналізу необхідно створити показники, що повністю описують всі групи активів і пасивів підприємства, та для кожного показника вказати групу аналітичного балансу, до якої будуть належати залишки по цьому показнику.

Довідник «Статті оборотів» призначений для відображення фінансово-господарських операцій підприємства, що змінюють значення фінансових показників. При створенні статті обороту необхідно вказати показники, які будуть змінюватися по дебету й по кредиту при проведенні оборотів по статті, та вказати вид статті, для того щоб обороти по статті брали участь у розрахунку рентабельності й увійшли до складу звіту про прибутки й збитки.

Довідник «Зв'язок статей оборотів» призначений для встановлення лінійної залежності значень оборотів по одних статтях від оборотів по інших статтях. Елементи довідника використовуються при плануванні для автоматичного включення в документ значень оборотів по залежних статтях при введенні оборотів по статтях, що впливають.

Довідник «Бюджети» призначений для настроювання бюджетів (бюджету доходів і витрат, бюджету руху грошових коштів і т.д.). Настроювання бюджету полягає у відборі фінансових показників і статей, значення й обороти яких будуть контролюватися при роботі з обраним бюджетом, та групуванні їх для звітів. Структура та склад фінансових показників і статей оборотів певного бюджету визначаються в підпорядкованих довідниках «Показники бюджетів» та «Статті бюджетів».

Довідник «Валюти» призначений для визначення валют, у яких буде проводитися планування й аналіз даних. У системі підтримується можливість приведення вартості майбутніх фінансових потоків до їхньої поточної вартості (дисконтування). Річна норма прибутковості (норма дисконту) задається окремо для кожної валюти у відповідному реквізиті

елемента довідника «Валюти».

Довідник «Варіанти бюджетів» призначений для організації декількох незалежних фінансових планів, що описують певний період діяльності. Варіанти бюджетів можуть відрізнятися по типу даних (планові або фактичні), ступеню деталізації облікового періоду (день, декада, місяць, квартал, півріччя, рік), регулярності планування (регулярне або однократне), підпорядкованості (плановані обороти по одному варіанту бюджету можуть бути обмежені запланованими оборотами по іншому варіанту бюджету), валюті обліку та іншим додатковим налаштуванням.

Довідники «Підрозділи» та «Проекти» призначені для створення додаткових аналітичних розрізів при плануванні й аналізі даних: за центрами фінансової відповідальності та напрямками діяльності.

Введення як планових, так і фактичних даних в системі «1С: Фінансове планування» здійснюється за допомогою документів. Спочатку вводять значення фінансових показників на початок циклу планування, а потім вводять значення фінансових оборотів у розрізі статей оборотів з деталізацією по періодах планування, підрозділах і проектах.

Документ «Введення значень показників» призначений для введення значень фінансових показників на початок нового циклу планування. За допомогою цього документа можна вводити як планові, так і фактичні значення фінансових показників по кожному з варіантів бюджету.

Документ «План по підрозділу» призначений для введення планових даних по статтях оборотів по обраному підрозділу в розрізі проектів за весь цикл планування.

Документ «План по проекту» призначений для введення планових даних по статтях оборотів по обраному проекту в розрізі підрозділів за весь цикл планування.

Документ «Облік фактичних даних» призначений для введення фактичних даних по статтях оборотів за період планування по деякому

варіанту бюджету.

Звіти системи «1С: Фінансове планування» застосовують для аналізу як планованих, так і фактичних даних. Більшість звітів системи відображають дані в розрізі фінансових показників і статей оборотів. При цьому, можна вивести дані як розгорнуті по кожному елементу довідника з урахуванням або без урахування ієрархії, так і згорнуті по групах довідників.

Звіти системи можна розділити на п'ять груп:

1. Звіти, за допомогою яких можна переглянути основні результати планування: значення фінансових показників або обороти по статтях в різних розрізах: «Значення показників», «Обороти по статтях», «Обороти по підрозділах», «Обороти по проектах».

2. Звіти, за допомогою яких деталізуються дані звітів першої групи: «Рух по показниках» та «Рух по статтях».

3. Звіти, за допомогою яких можна порівнювати дані різних планово-облікових варіантів у різних аналітичних розрізах: «Порівняння значень показників», «Порівняння оборотів по статтях», «Порівняння оборотів по періодах», «Порівняння оборотів по підрозділах» та «Порівняння оборотів по проектах».

4. Звіти, що застосовуються для контрольованих планово-облікових варіантів: «Контроль оборотів по статтям», «Контроль оборотів по підрозділах» та «Контроль оборотів по проектах».

5. Звіти, які за даними обраного періоду здійснюють розрахунок фінансових і статистичних показників: «Фінансовий аналіз» та «Статистичний аналіз».

Крім перерахованих, є також спеціальний звіт "Діаграма", що викликається з інших звітів для відображення їхніх результатів у вигляді графіків і діаграм.

Структура звіту (склад виведених у звіті даних й їхнє групування)

визначається структурою довідників, по елементах яких формується звіт:

1. Звіти, що описують залишки за фінансовими показниками, формуються у відповідності зі структурою довідників «Фінансові показники» та «Аналітичний баланс».

2. Звіти, що описують обороти по статтях, формуються або за структурою довідника «Статті оборотів», або за структурою підлеглих деякому бюджету довідників «Статті бюджетів» та «Показники бюджетів».

3. Звіти, що описують обороти по статтях, можуть використовуватись для аналізу прибутковості. В цьому випадку обороти по статтях відносяться до певного розділу звіту про прибутки та збитки на основі значення реквізиту виду статті, який визначає вид доходів або витрат.

4. При формуванні звітів по оборотах у розрізі підрозділів і проектів, додаткове настроювання звітів для одержання зведених підсумків по групах проводиться за структурою довідників «Підрозділи» та «Проекти».

5. Більшість звітів конфігурації, що описують обороти по фінансових статтях дозволяють розрахувати дисконтні обороти. При виводі майбутніх оборотів, приведених до поточної вартості значень, у верхній частині таблиці додатково відображається норма прибутковості й коефіцієнт дисконтування на період.

Звіт «Фінансовий аналіз» дозволяє проводити аналіз планових і фактичних даних з погляду фінансового стану й рентабельності діяльності підприємства.

Для коректної роботи алгоритмів фінансового аналізу рекомендується дотримувати наступних умов:

– для всіх фінансових показників повинні бути визначені групи аналітичного балансу, до яких будуть належати залишки по фінансових показниках;

– для всіх статей оборотів, що впливають на підсумковий фінансовий

результат діяльності підприємства, повинні бути визначені групи доходів або витрат, до яких будуть відноситися обороти по статтях оборотів;

– для всіх статей оборотів повинні бути визначені показники, що дебетуються та кредитуються.

Звіт «Статистичний аналіз» дозволяє одержати:

- середні значення оборотів по статтях за обраний інтервал часу;
- прогноз величин оборотів за обраний період;
- оцінку впливу оборотів по одній статті на обороти по інших.

Таким чином, розроблена та описана технологія фінансового планування, контролю та аналізу в умовах застосування автоматизованої інформаційної системи «1С: Фінансове планування» визначає поетапний та покроковий процес роботи в системі, розкриває принципи функціонування системи, що підвищує ефективність та спрощує застосування системи.

Література

1. Височан О. С. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті : навчально-методичний посібник / О. С. Височан. – Львів : Видавничий відділ Інституту підприємництва та перспективних технологій при Національному університеті «Львівська політехніка», 2005. – 192 с.

2. Гушко С. В. Управлінські інформаційні системи / С. В. Гушко, А. В. Шайкан. – Львів : Магнолія, 2010. – 320 с.

3. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк В.В., Євдокимов, С.Ф. Легенчук. - За ред. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП “Рута”, 2007. – 468 с.

4. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті. Комп’ютерний практикум / В. І. Волинець, Б. В. Погріщук, Н. В. Гордополова, В. Ю. Гордополов. – 2-е вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Крок, 2013. – 145 с.

5. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті. Комп’ютерний практикум. Частина 2 / В. І. Волинець, Б. В. Погріщук, Н. В. Гордополова, В. Ю. Гордополов. – Тернопіль: Крок, 2013. – 189 с.